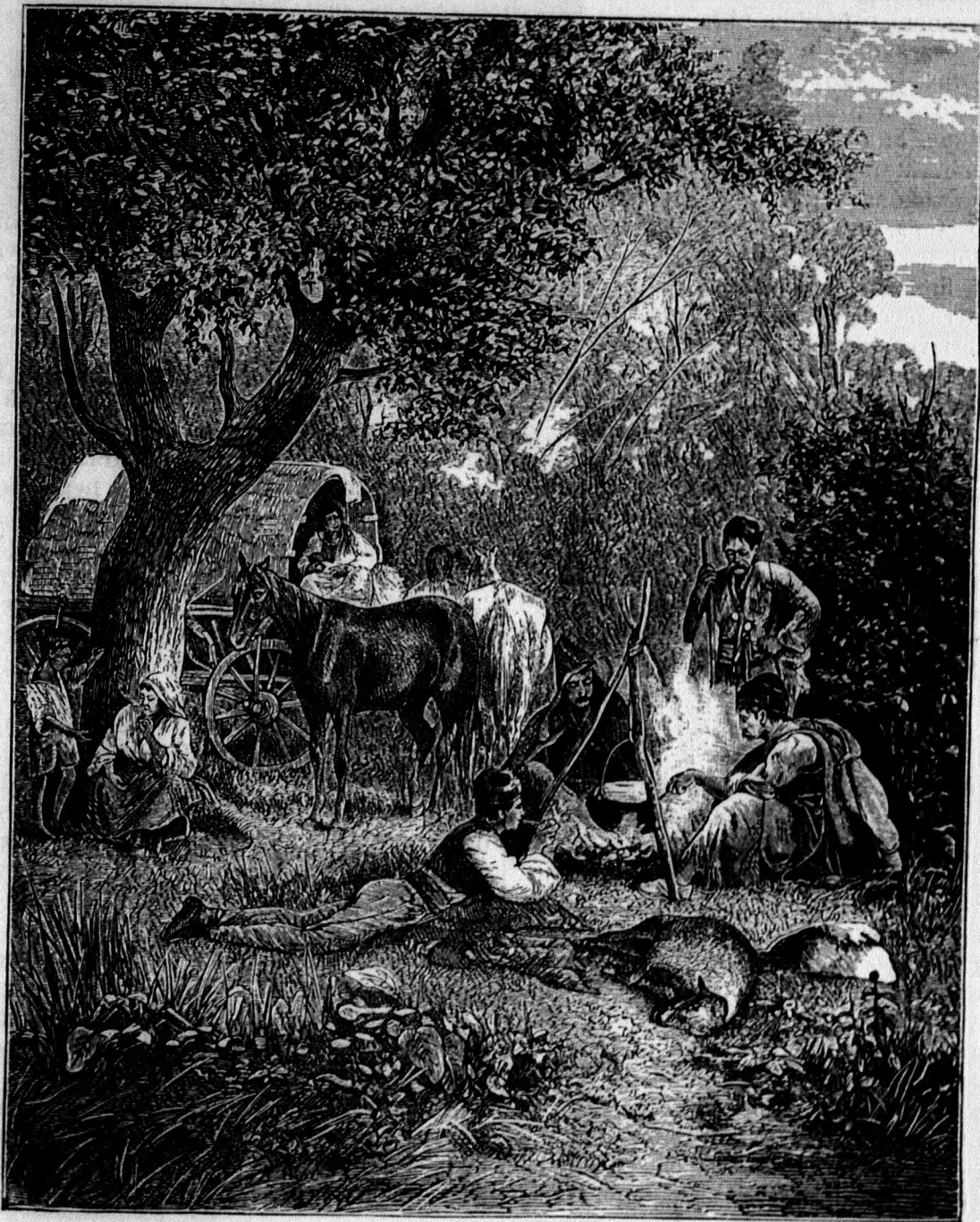

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka —, 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodi každú nedel' u.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Tuláci.

V bezzákonomom stave.

Čo sa dalo s istotou predvídať, to skutočne aj nastúpilo. Počnúc od 1-ho januára nachádzame sa v bezzákonomom stave. Aby si ale niekto nemyslel, že snád názov «bezzákonomý stav» znamená toľko, že teraz už žiaden zákon nemá viac platnosti, ponáhlame sa upovedomiť veškeré obecnstvo, že bezzákonomý stav panuje iba na finančné hospodárstvo, to jest, žeby štát vlastne nemal práva ani krajiara vydať zo štátnych pokladníc, zároveň nesmeľ by ale ani nič prijívať, za druhé bezzákonomý stav potábuje sa na kupecký a colný pomer nasej vlasti k Rakúsku. Všetky ostatné zákony sú práve tak platné, jako byly predtým.

Vo finančnom, peňažitom ohľade nachádzame sa preto v bezzákonomom stave, lebo krajinský rozpočet platný je vždy iba na jeden rok. Zákonodarský sbor s roka na rok odhlasuje výdavky a príjmy, ktoré vláda má právo povoľovať, vlastne od obyvateľov vyberať. Platnosť každého rozpočtového zákona vyprší 31-vým decembrom, a jak rozpočet na budúci rok, alebo aspoň takzvaná indemnita, to jest splnomocnenie vlády, aby krajinu finančne spravovala na základe minuloročného rozpočtu, nebola do konca roka prijatá, tak prestáva právo vlády, aby výdavky povoľovala, alebo aby dane vyberala od občanov.

Jako vieme, krajinský snem rozpočet na budúci rok ešte ani nezačal pojednávať, a indemnitu pretriasa už tri mesiace, bez toho, aby ju bol býval vstave odhlasovať. V takýchto okolnosťach mimovoľne sa nadhadzujú človekovi nasledujúce otázky. Či vláda dobre robí, že napriek tomu, že sa ohľadom rozpočtu nachádzame v bezzákonomom stave, predsa na vlastnú zodpovednosť všetko to robí, čím prekazi úplný peňažitý úpadok krajiny? A za druhé sputujeme sa, kto je vlastne zodpovedný, kto vlastne zapríčinil to, že dnes nemáme rozpočtu?

Keď chceme na tieto otázky vecne odpovedať, tak musíme na bok odložiť všetku náruživosť, a veci ponímať tak, jako sa ony v skutočnosti majú.

Na tú otázku, že či vláda dobre spravila, keď napriek bozzákonomému stavu všetko možné nariadila, aby zachovala vlasť našu od tých najväčších peňažitých zmätkov, doprosta musíme odpovedať, že za to len chválu zasluhuje. Predstavme si len, čo by sa bolo stalo, keby tak 1-ho januára žiaden úradník nebol dostal svoj plat, keby vláda bola rozkázala, že ponevác niet rozpočtu, ani indemnity, aby sa všetky daňové úrady zavrely! Bola by nastala taká bieda, jakú Uhorsko dosiaľ ešte nevidelo, lebo tým, žeby úradníci nebolí dostali svoj plat, boli by trpeli nielen oni, lež aj

všetci priemyselníci a kupci, ktorí žijú z úradníkov; a keď úradník nemá peňazí, nemá ich ani priemyselník, ani kupec. Tento krach boli by sme ale len my, obyvatelia Uhorska videli a pretrpeli, cudzozemsko by nebolo malo o ňom vedomia, a tak by naša vlasť na vonok nebola nič utrpela. Lenže keď by sa byly zavrely všetky štátne kassy, tak by nebolo bývalo slobodno ani úroky platiť od štátnych dlžob, ktoré dlhujeme zväčša cudzozemsku, a tak o krachu bolo by sa hneď dozvedelo aj cudzozemsko, a tým by sme boli raz na vždy potratili kredit na celý život. Nikto by viac nebol uložil svoje peniaze v Uhorsku, lež bol by nás obchádzal, jako čert svätenú vodu, lebo by sa bol obával, či neutratí nielen úrok, lež aj celý kapitál.

Takéto smutné polozenie bolo by nastalo, keby vláda nebola mala dost odvahy, dost vlasteneckosti, a na vlastnú zodpovednosť nebola nariadila, aby všetky štátne kassy tak účinkovaly, jako keby krajinský snem bol odhlasoval indemnitu, to jest, aby platily a prijímaly peniaze tak, jako keby sme mali indemnitu odhlasovanú.

Vláda tedy tým, že nedovolila, aby naše financie odrazu prestaly účinkovať, preukázala vlasti našej skutočne neoceniteľnú službu. Ostatne opozície dobre vedely, že vláda napriek tomu, že niet ani rozpočtu ani indemnity, predsa udrží v poriadku, v riadnom behu financie krajiny, to zase, že sa opozície tomuto veľmi tešia, o tom sme my úplne presvedčení, lebo nepredpokladáme o vyslancoch k opozícii patriacich, žeby skutočne chceli úpadok krajiny. Ba nemýlime sa, keď povieme, že opozície preto tak smelo obštrukovaly, lebo vopred vedely, že vláda svojou vlasteneckou ráznosťou odstráni, nakoľko sa dá, všetky zlé následky toho, že sme do nového roku vstúpili bez rozpočtu. Len jedneho sa obávame, že opozície, za to, že vláda svojou vlasteneckou múdrosťou na vlastnú zodpovednosť zachránila vlasť našu od úpadku finančného, zadajú ešte návrh, aby vláda bola za tento múdry skutok pod obžalobu daná, a o tomto budú pojednávať mesiace.

Čo sa týče tej otázky, kto je zodpovedný za to, že sa nachádzame v bezzákonomom stave, o tom nepotrebujeme mnoho slov šíriť, to všetci veľmi dobre vieme, že tento neblahý stav zapríčinily iba opozície svojou obštrukciou.

Prv, než by sme tento článok dokončili, na jedno musíme upozorniť ct. čitateľstvo naše. Bezzákonomý stav doniesol so sebou ten mnohým milý stav, že finančný minister vydal nariadenie, ktorým zakázal dane eksekvovať. Toto nariadenie bude mnohým veľmi vítané, presvedčení sme ale, že prevažne veľká väčšina obecnstva práve tak

bude dane svoje splácať, jako keby bol rozpočet odhlasovaný. A tu obraciame sa, apellujeme na slovenské obecnstvo, aby teraz skutkom dokázalo, že skutočne nosí na srdci blaho vlasti, nech práve tak neberie do ohľadu, že nemáme rozpočtu, jako to nebrala do ohľadu ani vláda. Jako vláda porobila všetko možné, aby naše financie aj ďalej tiekli riadnym tokom, tak nech aj široké obecnstvo so svojej strany tiež spravi všetko, aby financie mohly skutočne riadnym tokom tiecť, to jest nech riadne platí svoje poplatky.

Upozorňujeme ostatne tých, ktorí, odvolávajú sa na bezzákonný stav, neplatia svoje dane, že aby sa nekovali tou nádejou, že nebude treba zameškané ráty neskorsie náhradne zaplatiť. Jaknähle bude krajinský rozpočet odhlasovaný, jedonkaždý občan povinný bude svoju celoročnú daň záplatit a tak tedy o mnoho múdrejšie spravíme, keď si patričné ráty už teraz pomaly zaplatíme.

Ubezpečení sme, že vlasteneckosť obecnstva všetko to napravi, čo zhubila slepá zášť niekoľkých vyslancov, ubezpečení sme, že bezzákonný stav ani najmenej neotrasie základy našej vlasti že pomocou vlasteneckosti širokého obecnstva bez väčších otrasov pretrpíme a prenesieme aj terajší bezzákonný stav, jako sme už s Božou pomocou pretrpeli aj strašnejšie údery.

Slovo k rodákum.

Podivné sú cesty Božie. Otec náš nebeský, tá nekonečná láska, často nás pohromami navštívi: k našej výstrahe a k polepseniu sa. Našou vinou je, musíme vyznať, i dnes, keď mocnú ruku Božiu cítime na sebe, keď ťažko pokáraní sme. Nastal nám rok nový, — zdanlive ako mnohé iné. Prírodné zjavy sú tie samé, ako inokedy. V kruhoch rodinných, v spoločenskom živote samé blahozelania, radosť i plesanie sa ozíva a málokto pomyslí, že nad ohňom tancujeme, že v štátnom ústrojí našom ohrození sme. Stáva sa stáva, že pracovitým, usilovným gazdom ľadovec a búrka ovocie celoročného namáhania behom pár okamihov na vnivoč donesie, že budoviská nevinných občanov divému požiaru v obeť padnú: a škoda zdá sa byť nenahraditeľnou. No pohromy tieto sú lokálne, miestne. Veľký počet neoškodených z ľudskosti a lásky k bližnému prispieva pomocou a núdza stane sa premoženou. Ale pohroma, ktorá nie živelnou mocou, lež diabolskou prácou zaslepených synov vlasti stihla vlasť našu, tá je všeobecnou, všetkých nás, celej krajiny sa týkajúcou.

Čo rozum, svedomie, vlasteneckosť, neunavná práca a nescíselné sebazaprenia za roky a roky

vydobyli, čo štát uhorský vo vnútri mocným, na vonok závažným a cteným robilo: ústavnosť nášho parlamentarizmu, to sa pár nesvedomitých, zaslepených zastupiteľov vraj ľudu a národa, neostíchalo umeniť ba skoro k zničeniu doviest. A sebvraždiace snahy týchto sebazábudlivcov skutočne tak ďaleko zaviedly ústavný štát uhorský, že s prvým dňom tohoto roku v neriade mimozákonnosti sme sa prebudili. Nešťastné, Uhrov nehodné to polozenie.

Loď štátna je bez kormidla a vesiel, a kormidlo i veslá malá časť vlastných plavcov podrúzgala. Zókol-vókol krutá búra; vlny vysoko sa hromadia a loď štátu je len na svedomitosť a schopnosť kormidelníka a verných ešte plavcov zanechaná bez riadnych prostriedkov správy i hnalá. A my obyvatelia lode predsa nezúfame, lebo máme nezvratnú dôveru oproti riaditeľovi a vieru vo verných, so sebazaprením na svojich určitých miestach vytrvajucich plavcov. Hruinská, svedomitá naša vláda a neohrozená vlastenecka väčšina liberálnych vyslancov sú nám zárukou toho, že i z tejto ťažkej zkušky, do ktorej nás nesvedomitosť a zaslepenosť vašní odbojníkov zahнала, víťazne vyjdeme. No poznať nám treba, komu máme dôverovať koho napomáhať a koho sa strániť?

Opätovne dokázali sme, že príčinou veškerých neriadov na sneme boli a sú ľudári. Nejdeme často spomínané udalosti opakovať, a len tie novšie spomenieme. Znamo je, že pred dvoma rokami pričinením Apponyiho isté dohodnutie sa stalo medzi vládou a národnou stranou v tom smysle, že strana táto už vtedy potrebné vyrovnanie s Rakúskom usnadní, za to ale vláda opravu volebného zákona umožní tak, že návrh zákona o kuriálnom súdobníctve v záležitostiach volebných bude podporovať. Pred podaním navrhovaného návrhu ale presvedčila sa vláda, že sa vyrovnanie neuskutoční, a že voľby práve agitáciami na vyrovnanie sa vzťahujúcimi zaplavené budú, preto ministerský predseda barón Bánffy bezodkladne Apponyiho a Horánszkeho o tomto upovedomil a dokázal týmže, že pred voľbami návrh tento prijatý byť nemôže. Napriek toho Apponyi návrh svoj predostrel a vláda v snemovni tenže prijal nechala. Prijatý návrh prišiel pred magnátsku tabulu, a táto vytrela z neho § 169-ty, to jest ten, ktorý zapovedá kňazom, aby tíže na kanceli a sviatosťami kortešovali. Obstrihaný zákon prišiel nazpät pred snemovňu. Paragraf tento vystať nesmel, pustit sa ale zaň do boja znamenalo by bolo nové cirkevno-politické boje započat a vodu na mlyn ľudárom hnať. Preto nové pojednávanie vystalo. Nuž a na tomto najväčšmi rajtoval Horánszky. Týmto chcel dokazovať, žy ich Bánffy oklamal, — čo ako vidno

— nezodpovedá skutočnosti, — a preto že mu nemôže dôverovať. Tedy príčinou rozbrojov zas sú len ľudári, lebo oni zaviedli do života kňazské kortesáčky s krížom a sviatosťami. Oni hucali ostatné oppositionálne strany, a oni sú tí Piláti, ktorí si teraz ruky umývajú. No poznali sme ich i ostatných ich spojencov. Naučili sme sa neveriť lichotivým, no prázdny ich rečiam, a to nám bude na budúce osohom. Výstrahu máme, falošnikov už poznáme a zreteľne vieme, komu smieme a máme dôverovať, no a v ostatnom Pán Boh nám pomôže.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Nový rok v politike Snemové stránky, jako každý rok, tak aj teraz pozdravily svojich vodcov a prajúc im šťastlivý rok, rozpovedaly svoje náhľady o terajšom politickom rozpoležení, taktiež označily, jako mienia na budúce účinkovať, jedným slovom označily svoj politický program.

Z novoročných rečí najvážnejšia je reč, ktorou v mene liberálnej strany pozdravil ministerského predsedu gróf Štefan Tisza a odpoveď jeho lebo tieto dve reči označujú, čo sa bude diať. Jak reč Tiszova, tak aj odpoveď baróna Bánffyho v celej krajine bola s potešením prijatá, lebo z týchto rečí presvedčili sme sa o tom, že liberálna strana a vláda chcú pokoj uviesť pod slušnými podmienkami, ktoré jak opposícia neprijme, liberálna strana do posledného chlapa sot vá pri svojom vodcovi barónovi Bánffymu a nedovolí, aby menšina rozkazovala väčšine.

Tieto dve reči podávame tuhá v obsirnom výťahu. Gróf Štefan Tisza, keď rozpovedal, prečo prišla liberálna strana k ministerskému predsedovi, prešiel na terajšie rozpoležení, ktoré drží za vážne, lebo štát vstúpil do nového roku bez rozpočtu, ale predsa pri posudzovaní tohoto položenia nesmieme preháňať, lebo medzi tými, ktorí sú povolani ku spravovaniu krajiny, panuje úplná shoda. Vo väčšine bola vždy vôľa ku tvoreniu zákonov a kto i naďalej protiví sa a zamedzuje vynášanie zákonov, ten sa snaží udržať tento neprirodzený stav. Potom rozpovedal, nakonko toto položenie škodí hmotným záujmom Uhorska a auktorite rakúsko-uhorskej monarchie a preto prizvukoval potrebu použitia každej parlamentárnej zbrane ku vyvedeniu krajiny z terajšieho rozpoleženia; keď by sa ale poskytla príležitosť na vybavenie otázok ku všeobecnému uspokojeniu pokojnou cestou, tak s vlasteneckou radostou treba takú príležitosť použiť.

Hovoriac o dohodnutí sa, prizvukoval, že to musí byť také, aby nemalo za následok pokorenie strán a je-
notlivcov a po druhé, aby také dohodnutie sa bolo i

stále. Riešenie musí byť také, aby donieslo uspokojenie na každom poli, a aby sa ním vybrala každá materia, ktorá otravuje rozpoleženie. Musí teda zabezpečiť auktoritu, poriadok a práceschopnosť parlamentu, ale zároveň musí zabezpečiť v medziach možnosti poriadok a čistotu volieb. Či sa takéto dohodnutie docieli, nevie; jestli ale nie, tak nutno vytrvať v boji ďalej. Prajúc ministerskému predsedovi sily v boji, hovorí, že tie nehodné obvinvy, ktorými predsedu vlády obsypajú, padajú na tých, ktorí ich vrhajú, a to tým ťažšie, čím sú neodôvodnenejšie. Nápady tieto oddanosť, úctu a lásku priateľov naproti ministerskému predsedovi činia len vrejšou. Konečne priai zdravia, sily, šťastia, Božieho požehnanja ministerskému predsedovi a blaho vlasti v tomto novom roku. (Búrľivá pochvala a éljenovanie.)

Ministerský predseda br. Bánffy v svojej odpovedi prizvukoval, že je presvedčený, že gróf Tisza tlumočil city a myšlienky vládu podporujúcej slobodomyselnej strany a zároveň rozvinul i v najbližšej budúcnosti sledovať sa majúci politický program. Ministerský predseda vyhlasuje, že si tenže od prvej do poslednej litery osvojuje. (Éljenovanie) Keď pozerá na terajši tmavý stav, pre ktorý musí znášať neoprávnené a nezaslúžené urážky a obvinvy, ktorých je od mesiacov cieľom, dvojnásobne uvažuje, či a nakonko zapríčinily tento stav jeho mýlky a chyby? Avšak jakokoľvek hlboko zkúma tie príčiny, je toho náhľadu, že ten boj, napádanie a shon proti nemu je neoprávnený. Program, s ktorým slobodomyselná strana nie ako s novým programom vystúpila po voľbách pred tvár krajiny, nemožno považovať za škodlivý pre krajinu. Myslí, že jeho pokračovanie, činy a ponímanie nenie sú také, žeby mohly zavdať príčinu ku takému shonu a takému posudzovaniu. Avšak to marne hlása rečník a slobodomyselná strana, lebo tí, ktorí sa postavili na protivné stanovisko, svojou akciou znemožňujú zákonodarné účinkovanie, ktoré je potrebné v záujme vlasti. A oproti tejto zamedzujúcej akcii po istú hranicu stojíme so zaviazanými rukami, lebo chceme ochrániť čistotu uhorského snemu a na shon neodpovedáme útokami, lebo tým by sme ešte väčšími zatemnili jak tu doma tak i na vonku dobrý chýr našej vlasti. Stanoviskom vlády, je nateraz činiť iba to, čo je na každý pád potrebné v záujme vlasti. Vláda bude sa namáhať jak pri parlamentárnych pojednávaniach, tak i pri spravovaní krajiny zaisť len po tú hranicu, pokiaľ je bezpodmienečne potrebné, aby hospodársky stav krajiny nebol hatený. Rečník vie, že jak veľkú zodpovednosť vzala na seba vláda, keď sa podobrala v týchto ťažkých pomeroch ku spravovaniu krajiny. Avšak pred nami stály dve cesty: alebo složiť zbraň, alebo na vlastnú zodpovednosť udržať poriadok; vláda volila toto posledné, lebo to je záujmom krajiny. A preto neverí, žeby verejná mienka jak doma tak i v cudzozemsku mohla rieciť, že sme chybne konali. Je presvedčený, že historia dá pravdu väčšine. Opierajúc sa na sľubovanú podporu väčšiny, vláda podoberie sa ku ďalšiemu zápasu. Prejdúc na dohodnutie sa, uznáva, že sa tože môže previesť za

takých okolností, ako to gróf Tisza označil; avšak nemožno dovoliť, aby tá strana, ktorá 30 rokov spravovala záležitosti v prospech krajiny, složila zbraň pred menšinou, ktorá s oprávneným nápadom nemôže vystúpiť. Keď sa dohodnutie nedocieli, ostaneme tak verní k ústave, k zásadám a vytrvalí v boji, ako predtým a neodstraší nás žiaden nápad. Rečník složí zbraň len potom, keď to bude môcť učiniť bez toho, aby záujmy krajiny boli obetované a strana ukrátená. Potom ministerský predseda vrele poďakoval sa za blahoželanie, želajúc shromaždeným tiež všetko dobré z príležitosti Nového roku. (Shromaždení na to v búrlivom éljenovaní sa rozišli.)

Oppozičné strany v svojich novoročných rečiach prizvukovali boj, tuhý boj. Apponyi v svojej odpovedi tiež pripomenul smierenie.

Nový krajinský vyslanec. V Baňskej Bystrici bola 4-ho januára voľba krajinského vyslanca, pri ktorej bol jednohlasne zvolený Jozef Schmidt, štátny sekretár v ministerstve obchodu.

Súboj, duell, ministerského predsedu. Ministerský predseda barón Bánffy strieľal sa 3-ho januára s vyslancom Ferdinandom Horánszkym, členom Apponyiho strany. Príčinu k súboju zadala bola reč Horánszkeho, ktorú povedal bol v sneme 23-ho decembra. V tejto reči obviňoval ministerského predsedu, že nezadržal dané slovo. Ministerský predseda, ktorý 23-ho decembra meškal vo Viedni, a tak nepočul reč Horánszkeho, jaknáhle sa o nej dozvedel, odpísal mu list, v ktorom ho *zbabelcom* nazval preto, lebo napáda takého človeka, ktorý sa vopred osvedčil bol, že mu postavenie nakladá, aby strpel všetky urážky, a tak tedy robí to preto, lebo vie, že sa nemusí báť trestu. Za tento list vyzval bol Horánszky ministerského predsedu na súboj. A keď sa súboj už mal previesť, vtedy Horánszkeho pomocníci — sekundanti — osvedčili sa, že Horánszky súboj nepovažuje za rytierske zadostučinenie, lež len za vypomstvenie sa. Jaknáhle sa o tomto dozvedeli pomocníci ministerského predsedu, nedovolili mu, aby sa s Horánszkym duelloval. Verejná mienka odsúdila pokračovanie Horánszkeho, ktorý sa konečne cítil prinúteným bezpodmienky žiadať rytierske zadostučinenie od baróna Bánffyho, a tento mu ho aj dal. Súboj sa previedol na pištole v utorok a ani jedon nebol ranený.

Toto je prvý pád, čo uhorský ministerský predseda viedol súboj. Dosť smutné je, že sú u nás pomery nž natoľko zdivočelé, že sa aj ministerský predseda musí duellovať a tak prinútený je prestúpiť trestný zákon.

Srdečne sa tešíme, že sa súboj skončil bez krveprelievania.

Ministerský predseda vo Viedni. Barón Bánffy odcestoval 1-ho januára večer naponáhle do Viedne. O tejto ceste rozprávaly niektoré noviny celé báchoroky. Pisaly, že kráľ zavolať k sebe Bánffyho, aby mu povedal, že ho viac nechce za ministerského predsedu atď. A

ono ministerský predseda bol vo Viedni len preto, aby z príležitosti Nového roku predniesol kráľovi blahopranie vlády a aby mu predniesol, že zajtra bude mať súboj s Horánszkym. Ministri totižto nesmú viesť súboj bez toho, aby o tom predbežne neupovedomili kráľa. Samo sebou sa rozumie, že barón Bánffy pri tejto príležitosti podal zprávu aj o terajšom politickom stave krajiny.

Zastavenie daňových eksekúcií. Finančný minister vydal 29-ho decembra nariadenie všetkým finančným direktoriám, aby zastavily eksekovanie daní a eksekovanie všetkých tých poplatkov ktoré sa majú platiť jako dane. Dane sa nesmú eksekovať do tých čias, pokiaľ finančný minister nevyzdvihne platnosť tohoto nariadenia, čo sa stane, jaknáhle bude odhlasovaná indemnita, a toto sa môže stať veľmi naponáhle. Tak tedy nielen náš vlastný záujem nám káže, aby sme dane riadne splácali aj bez eksekúcie, lež žiada to od nás aj vlasteneckosť.

Kvóta. Kvótové odbory neboly vstave ustáliť kvótu a tak zase kráľ bol prinútený kvótu ustáliť. Toto sa aj stalo najvyšším kráľovským reškriptom, v smysle ktorého doterajšia kvóta platná je aj na bežiaci, 1899-ty rok.

Vláda a bezzákonitý stav. Na utorokom zasadnutí predostrel finančný minister predostrenie vlády, v ktorom táto upovedomuje snem o všetkom, bolo potrebné spraviť následkom toho, že niektoré návrhy zákonov neboly do konca minulého roku prijaté. Ponevác vládou 9-ho septembra zadaný krajinský rozpočet a 14-ho októbra zadaná indemnita do konca roka neboly ani prijaté, ani zavrnuté, vláda postarala sa o to, aby štátne kassy riadne ako dosiaľ účinkovaly. Vláda nariadila, aby sa všetky právne požiadavky vyplácaly a všetky dane prijímaly v rámci minuloročného rozpočtu.

V záležitosti pomeru Uhorska k Rakúsku, vláda podržala v platnosti terajšiu smluvu do tých čias, kým snem inakšie nerozhodne. Aj s Horvatskom zostaneme tak, jako sme boli.

Najvyššia účtovná stolica tiež upovedomila snem, že bude prísne kontrolovať výdavky na základe minuloročného rozpočtu.

Z, tohoto vidno, že vláda na vlastnú zodpovednosť v každom ohľade porobila potrebné poriadky, aby riadny beh nebol ani na minútu pretrhnutý.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 28-ho decembra. Predsedajúci *Madarász* prosil o splnomocnenie, aby k Novému roku kráľovi predostrel blahopranie snemu. Zatým sa ďalej rozprádala dišputa o voľbe nového predsedu. Michal *László* hovoril o zlej administrácii v Uhorsku. Prijíma Kossuthov návrh, aby vyvolit sa majúcejmu predsedovi naložilo, žeby porady snemu viedol v dosavádnom duchu. Za ním hovoril Ludvik *Ragályis*

ktorý sa usiloval dokázať, že pokoj v krajine hneď nastúpi, jaknáhle sa Bánffy poďakuje.

Posledný rečník bol Július Győrffy, ktorý odôvodňoval, prečo vystúpil z liberálnej strany. Dľa jeho mienky Bánffy mal všetko možné podujat', aby uspokojil a zadovážil všeobecný pokoj, on toto ale premeškal spraviť a teraz prijatím Tiszovho návrhu chce ústavu naštrbiť.

Na konci zasadnutia interpeloval Elek Papp ministra vnútra v tej záležitosti, že hlavný slúžny tórk-szent-miklóšskeho okresu zakázal vydržiavať ľudové shromaždenie v druhý deň vianočných sviatkov.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 29-ho decembra. Dneskajšie zasadnutie otvoril gróf Albert Apponyi, ktorý pred denným poriadkom povedal svoju mienku o záležitosti Horánszkeho s ministerským predsedom barónom Bánffym. Jako vieme, Horánszky bol obviňoval ministerského predsedu na zasadnutí snemu dňa 23-ho decembra, že bar. Bánffy nezadržal národnej strane dané slovo. Gróf Apponyi na dneskajšom zasadnutí prinútený bol soznat', že ministerský predseda prv odoprel prijatie návrhu o kuriálnom súdení vo volebných záležitostiach, než gróf Apponyi návrh tento v sneme odôvodnil, inými slovami soznal, že ministerský predseda nikoho nepodviedol.

Barón Bánffy hneď odpovedal Apponyimu. Rečník znovu opakuje, že on prv odmietnul Apponyiho návrh o súdení kurie vo volebných záležitostiach, než ho bol Apponyi v sneme zadal. Napriek tomuto snem prijál tento návrh, a on tiež nebol proti nemu. Návrh ale neprijala snemovňa magnátov, ktorá bola proti tomu odseku, ktorým sa zakazovalo kortešovanie s kancela; tento paragraf v snemovni veľmožov aj skutočne prepadol. Ponevác návrh magnáti neprijali tak, jako bol zadaný, ministerský predseda odložil ho na lepsie časy, aby v tom nepriaznivom čase nevyvolal znovu cirkevný boj. Tak sa má vec s otáznym návrhom grófa Apponyiho. Z tohoto vidno, že o zrušení slova nemôže byť ani reči a predsa opposície hovoria o tomto už skoro 4 mesiace. — Čo sa týče tej žiadosti opposície, aby odstúpil, túto žiadosť opposície nemôže nijako splniť, lebo ho sbon menšiny nesmie odstrašiť, práve naopak, teraz musí mužne vydržať na svojom mieste, aby zachránil základ parlamentarizmu, kde vždy rozhoduje väčšina a, kde sa vždy menšina podrobí vôli väčšiny. — Za tieto rázne slová dostalo sa ministerskému predsedovi búrlivej pochvaly.

Za ministerským predsedom nasledoval Jozef Sándor. Zrieknutie sa Bánffyho nedrží za cieľuzodpovedajúci liek, lebo by to neznamenal nič iné, jako pokorenie sa väčšiny pred menšinou. Keď opposície chcú mať pokoj, nech upustia od obštrukcie a hneď nastúpi poriadok v sneme. Rečník vyzýva grófa Apponyiho, čo priateľa slobody slova, aby položil bráde obštrukcii, lebo v protivnom páde väčšina bude prinútená zúžiť slobodu vyslancov tým, že sa zostria štatúty snemovne. Soznal, že je revisia volebného zákona potrebná.

Valent Ilyés vo všeobecnosti posudzoval a odsúdil pokračovanie vlády. Teraz prišiel k slovu Štefan Kalkovszky, tento herský (?) ľudár. Jeho reč nepozostávala z iného, jako zo samých nádaviek. Tak ďaleko zašiel vo svojej reči, že ho predsedajúci Madarász, ktorému nenie veľmi proti vôli, keď niekto vládu ostró posudzuje, prinútený bol dvarazy upomenúť, aby negrobianil.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 30-ho decembra. Dnes vydržiavali vyslanci posledné zasadnutie v minulom roku, stránky sa ale veru nesmierily, tak že v boji budú pokračovať v budúcom roku. Zasadnutie otvoril predsedajúci Madarász tým návrhom, aby snemovňa na Sylvestra, ďalej na 1 a 2. januára nevydržiavala zasadnutie, čo bolo aj prijaté. Zatým hovorili o voľbe predsedu Július Sághy a Kornél Visontai. Teraz navrhol predsedajúci Madarász, aby sa v dišpute o voľbe predsedu pokračovalo v utorok. Prv než bol tento návrh prijatý Franc Kossuth osvedčil sa v mene celej neodvislej strany, že zodpovednosť za to, že sa pri najbližšom zasadnutí nachádzať budeme už v mimozákonom stave, padá na vládu, lebo keby sa bol br. Bánffy poďakoval, jeho strana by bola dávno odhlasovala indemnitu, to jest dočasný rozpočet. Ferdinand Horánszky v mene národnej strany skladá zodpovednosť za mimozákonný stav na vládu. Aj Ján Molnár predseda ľudovej strany tiež skladá vinu na vládu.

Gejza Kubinyi liberál, hovorí, jak ho bolí srdce, keď vidí, jako si vodcovia opposícií podávajú ruky ku zničeniu konštitúcie. Rečník podáva pravicu ku zavedeniu pokoja a ku zachráneniu vlasti. Osvedčuje sa, že všetky svoje sily vynaloží na to, aby sa docielil pokoj.

Oskár Ivánka dokazuje, že opposície nebojujú proti konštitúcii, lež proti osobným záujmom. Vystatoval sa tým, že jemu neplatia ani za pero, ani za reč, ani šablu. Tymiťo slovami upodozrieval liberálnu stranu, že že sa tam najdu takí, ktorí sú len za peniaze liberálni. Za túto urážku vyzval rečníka na súboj liberál Gajáni, kto ý sa po Ivánkovi ujal slova a dokázal, že opposície štyrmesačnou obštrukciou zahnały krajinu do mimozákonného stavu.

Ministerský predseda za neslýchaného hluku a škrekú ľavičiarov osvedčil sa, že vláda pozná tú veľkú zodpovednosť, ktorá za terajších okolností padá na ňu. Zodpovednosť za terajší stav padá na tých, ktorí prekážali účinkovanie snemu.

S tým sa vyslanci rozišli bez toho, aby predsedajúci Madarász bol mohol vyslancom v tej trme-vrme priat' šťastlivý nový rok.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 2-ho januára. Pomery sa nenapravily ani behom novoročných prázdnin. Opposícia, ktorá dosavád tajila obštrukciu, priznala sa, že teraz vedie obštrukciu. Asíce obštrukcionalisti rozhodli, že budú teraz zasedania vyplňovať samými hlasovaniami dľa mena, čo nazvali technickou obštrukciou. Rečník už ustalí, mlátenie prázdnej slamy už sami zunovali a preto, ponevác predseda v smysle

liberálnych štatútov musí nariadiť hlasovanie dľa mena, keď to na písme žiada 20 vyslancov, nabotuvajú si hromadu takých prosieb a pri každej príležitosti podajú jednu z prosieb predsedovi a už sa hlasuje dľa mena, to jest mrhá sa drahý čas.

V dneskajšom zasadnutí robila opposícia próbu s takouto technickou obštrukciou. *Polónyi* hneď pri uhodnovení zápisnice žiadal hlasovanie dľa mena nad tým, či má byť reč ministerského predsedu, ktorú povedal v minulom zasadnutí, vzatá do denníka. Väčšina 122 hlasov snem vyriekol, že áno. Potom bol podaný návrh, aby tú záležitosť prezkušal výbor, ktorý je poverený zkúmaním denníka a keď toto chce hneď prijať celý snem, zase žiadal vodca *Polónyi* hlasovanie nad tým

dľa mena a zároveň aby sa to hlasovanie odročilo na zajtra. Potom bol prečítaný kráľovský rukopis, ktorým jeho veličenstvo rozhodol, že kvota i na tento rok zostane v dosavadnej výške. Tu hneď *Polónyi*, aby bola zas príčina menovitého hlasovania, žiadal, aby bol kráľovský reškrípť určený na denný poriadok. Minister financií *Lukács* hneď vysvetlil, že nad kráľovským reškrípťom diskutovať sa neslobodno, vláda zaň berie zodpovednosť, ale na námietky proti tomu vynesené v smysle zákonov nemôže dať meritornej odpovede do tých čias, pokiaľ snem nemá riadne vyvoleného predsedu.

Na to minister financií predostrel snemu zprávu o tých poriadkoch, ktoré vláda porobila vzhľadom na udržanie štátneho poriadku i v mimozákonnom stave.

Prošba.

Mocný Bože! — na sklonku stolia,
Rozpomeň sa i na nás láskave!
Keď ponad nás čierne chmáry letia,
Nedaj padnúť v obeť nám obave,
Ktorá srdcia tiesni, mysle zraňa
Nech nás od nej ruky tvoje chráňa.

Bojíme sa, — a nie bez príčiny,
Smutné zjavy sú nám znakom toho:
Že pre vlastných spolubratov viny,
Trpeť nutno bude nám až mnoho;
Pre tých bratov, ktorí pyšno hudú:
Že všetko sa deje v mene ľudu.

V mene ľudu! — vypovedať snadno,
Lež dôkazy opačné sú práve;
Udalosťam keď pozreme na dno,
Rýchle koniec chvastúňov je sláve:
V mene ľudu pracovať čo mali,
Prospech jeho hnusne zanedbali.

Nuž, ty Bož, chráň nás, vlasť i národ!
Nedaj zhynúť bratovražnou rukou,
V srdcia zasej mocný lásky zárod, —
Budúcnosti nech nám je zárukou.
Nech pravdivé zas tie reči budú:
Že je všetko v mene, v prospech ľudu.

Hlúpe povery.

Kupec: Kamže cestujete pán brat?

Turčan: Idem na jarmok do Trnovca, ktorý sa tam dnešného dňa vydržiava

Kupec: Tak sme kamaráti, lebo aj ja ta cestujem. A čo takého idete kupovať?

Turčan: Chcel by som kúpiť dve dobré kravy, jednu pre mňa a druhú pre môjho zaťa. Bojím sa ale, že kravy len domov došikujem, mlieko ale tam nechám.

Kupec: Ako že to myslíte?

Turčan: Tak prosím, že dnes je Lucie, a preto im môže niekto ľahko počariť.

Kupec: Ale vy ozaj veríte takýmto haraburdám?

Turčan: Nie sú to prosím žiadne haraburdy!

Ved' som toto niekedy aj sám za to držal, kým som sa o tom na vlastné oči nepresvedčil.

Kupec: Rozprávajte mi tedy, čo ste skúsili, času nám aj tak zbýva, kým dorazíme do Teplej!

Turčan: Teraz dva roky sa mi jedného dňa, akurát o pol noci, krava otelila. Ja robím okolo kravy, kto mi nepride do maštale, ako moja suseda, na ktorú som už od rokov mal oko, keď mi mlieko kapávalo, vyhovoriac sa, že ma prišla zobudíť, keď mi krava veľmi bučala.

Kupec: A ďalej čože sa stalo?

Turčan: Jej láskavým hláskom sa ma všetko spytovala, že či sa mi chvalabohu kravička otelila, čo doniesla, či má mlieko a pritom kravu potľapkajúc, odišla. No hrom sa tebe do matere!

zahrešil som, veď ti ja špás vykážem a fa na učím v noci po cudzích maštaliach chodiť, ty stryga! Na to som vzal kliniec a zapral som ho do mostoviny. Na, tu máš, nech ti srdce pára! Potom som vyšiel na pôjd, vzal som starý kozuch a zakopal som ho pod dyle, aby jej telo tak smrdelo, ako ten hnojnicou rozmočený kozuch. Kravu som obkádil, teľa do izby vzal a lahnul som si, ale som sa nemohol do rana uspokojiť.

Kupec: A či sa jej potom dačo stalo?

Turčan: Čert ju vie, čo sa s ňou robilo, veď to taká stryga veru nedá nikomu na javo.

Kupec: Pán brat, len povedzte pravdu, že sa jej nič nestalo, ani sa jej stať nemohlo. Tá vaša suseda iste pri praslici do neskorej noci sedela a počula, keď vaša krava veľmi bučala. A hľa, preto, že dobrý skutok učinila, keď vás prišla zobudíť, — vy ste ale pravda vtedy už v maštali boli — a za to ste ju strygou pokrstili. Strýg ani nebolo, ani niet na svete.

Turčan: Ej či že nie! A keď krava krvou, syreniami, alebo len na jeden cecok dojí, ba dakedy jej celkom aj mlieko skape, nuž či je to potom nie porobenina? Či to neurobila dajaká bosorka?

Kupec: Či ste vy už boli niekedy chorý?

Turčan: Ba bol, a to už viac ráz.

Kupec: Tak vidíte, že akokoľvek Iudia môžu ochoreť na všeliaké choroby, tak môžu ochoreť, neprirovnávajúc aj zvieratá. Ludí obdaril láskavý Pán Boh vpravou a rozumom, zvieratá ale nie; a preto tieto nevedia nám povedať čo ich bolí. Následkom toho, keď krave niečo chybí, alebo má daku chorobu a ochorie, samosebou sa rozumie, že sa i pri mlieku premena stane, ba aj celkom jej skapať môže.

Turčan: Keď ale tie bosorky aj tak vedia porobiť, že má človek mlieka ani vody.

Kupec: Aj to je nie pravda, lebo kto statku žičí a dá mu obriadok, ten má aj mlieka. To my už dávno vieme, že si od kravy musíme mlieko kúpiť. Kto ale krave skúpi, ten má aj mlieka úskupne.

Turčan: To je pravda.

Kupec: Hľa, vidíte, že to aj sami uznáte. Poviem vám teraz, ako pochodil krčmár od nás. U nás na okolí vo veľkom chýre stál jedon bača, ktorý vraj aj z palice vedel mlieka nadojiť. Raz tento bača zatáčal sa u nášho krčmára, aby sa potúžil. Krčmár použijúc dobrú príležitosť, začal baču unúvať, že mu dá, čo sa mu len bude páčiť jesť a piť, len aby mu svoje tajomstvo prezradil alebo aspoň len poradil, že čo má robiť s jeho kravami, lebo mu tieto zle doja. Dobre, povie bača, nech sem dajú dve husy a tri litre vína, keď toto užijem, potom pôjdem pozreť, čo je s ich

kravami, čo je vo veci a čo im chybuje, ale aj do tejto krpky nech nalejú.

Keď bača husy zedol a víno vypil, zahodil na seba gurtku a berie sa do maštale. V maštali videl, že krčmárove kravy stoja hapták pred slamou, ktorá im bola za rebrinu hodená. Vrátiac sa odtiaľ, hovorí krčmárovi: «Vieš čo krčmáre, ty si jeden skupáň, ktorý je vstave aj od jalovej kravy teľa vydrieť a to dobre vieš, že skúpy dva razy platí! Nekrm tie chúdatá samou slamou a budeš mať mlieka ako vody!» Krčmár sa na to zahanbil, že ho tak dostal, ale si vinu predsa uznal.

Turčan: Ale prosím, kdeže sa už potom v ktorom sitne tie strigy a bosorky, veď čoho na svete niet, pre to ani len mena nemáme.

Kupec: Tieto vymysleniny a povery pochodia ešte od Rimanov, ktorí nielen pre nebo a peklo mali rozličných bohov, ale pre každú vec a účinnok. Ba mali aj takého boha a bohyňu, od ktorých vraj všetko zlé pochádzalo a ktorí boli vstave ľudí chorobou obťažif, to jest porobiť. Tento boh a bohyňa volali sa «strix» a «striga» Tedy už tento názov svedčí, že od koho sme my prevzali babonstvo a od koho sme sa naučili veriť o strygách.

Keď sa ale u nás povera a viera o strygách rozmohla, kňazstvo vymohlo si moc od sv. Štefana a Ladislava kráľa, aby mohlo toto všetko zamedziť. Že na jakom stupni osvietenosti stálo aj samé duchovenstvo, dokazuje to, že miesto toho, aby bolo presvedčilo ľud o protive, samo začalo všetkých nevinne obžalovaných tými najhrúzejšími prostriedkami trápiť a mäsiarif.

Napriek tomu, že rozumom osvietený kráľ Koloman vydal rozkaz, v ktorom povedal: «O strygách, ponevác takých niet, ani reči nebude,» predsa táto povera neprestala, lebo bola v mocných pazúroch. Konečne Maria Terezia urobila koniec tomuto mäsiareniu, lebo keď rozkázala, že nikto sa nemôže pre strygôňstvo odsúdiť do tých čias, kým sa na to pofahujúce písma pri tróne neprezrú. Od týchto čias v každom páde vyskytla sa zlomyseľnosť a nepravda a tak všetky bosorské práva prestaly.

Najposlednejšie obeť strygôňstva byly dve ženy vo Veľkom Károlye roku 1745-ho, predtým ale pár rokov v Segedine 6 mužských — medzi nimi aj sám mešťanosta 82 ročný stavec — a 7 žien. Tito všetci za živa boli na popol spálení.

Turčan: Teraz mi akosi ľahšie ide byť okolo srdca a začínam sám nahliadať, že vari tých strýg niet. Ale budem prosif a Lucia čo že je? Či to tiež ziadna stryga?

Kupec: Čo, stryga?! Ale neviete, že je to svätá, veď inakšie by ani v kalendári nebola. Táto Lucia bola panna na ostrove Sicílii, ktorá

hlásala vieru Krista pohanom a zmužile vystupovala proti bosorstvu a povere a preto bola kroz pohanov v meste Sirakuzi usmrtená a neskôršie do počtu svätých vradená.

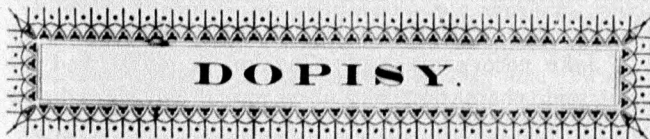
Tak hľa, ona bojovala proti povere a teraz ona ostala stryguou.

Turčan: Budem ale prosif, ako že to a čím trápili tých, ktorých za strygy držali.

Kupec: Kto raz bol pre strygôňstvo obžalovaný, ten musel prestať próbu, to jest postavili ho na jednu žeravú platňu a ktorý vraj toto za istý čas bez prejavenia boľasti vydržal, ten bol nevinný. Môžte si ale pomyslieť, že či to bol kto vstave vydržať, keď mu päty škvrcaly a na zadané otázky radšej privolili a sa nielen za strygu ale aj za čerta diabla považovali, lebo takto neboli dlho trápení ale chytro na druhý svet odpravení. Veď keď sa človek len málo popáli, jakú boľasť musí znášať, akú tedy museli znášať tí chudáci, keď sa im za živa päty piekly, ba mnoho krát s nich ohnivými kliešťami tiež i mäso za živa trhali.

Vy si strygy a bosorky von z hlavy vyhodte, lebo keby ja na také daromnice mylel, tak by som ja nikdy na jarmoku ani le: srsti nekúpil. Teraz vám ale prajem mnoho šťastia a ďakujem za kamarátstvo.

Turčan: Aj ja ďakujem za poučenie.

DOPISY.

Holič, na Sylvestra.

Vysokoctený pán Redaktor!

Povzbudený a potešený tým, že náš obľúbený časopis „Opravdový Kresťan“ od nového roku bude o štyri strany zväčšený vychádzať, chytám sa pera, aby som za to na zdar privolal a srdečnú vďaku vyslovil šľachetným vodcom a radcom národa, v záujme ktorého ťažkú úlohu berú na seba vydavatelia nášho „Opravdového Kresťana“, keďže tento o celé štyri strany zväčšený prichádzať bude čitateľom. Tešiac sa vopred, že následkom zväčšenia časopisu, bude viac zaujímavých článkov prinášať svojim čitateľom, našou povinnosťou je, aby sme ho čím viac rozširovali v krugu svojich priateľov a známych aby on čím diaľ tým viac poučoval a vystríhal náš ľud od toho v rúchu ovčom vychodiaceho „Kresťana.“ Nech vidia všetci vzdelanejší občania, kto má pravdu, či tí, ktorých zásadou je: „milovať blízneho ako seba samého,“ milovať bez rozdielu viery a náboženstva, a či tých, ktorí milujú svojho blízneho ale len vtedy, keď ho pre svoje vlastné záujmy a pre svoje kšefty upotrebujú. Toto posledné je heslom našich ľudárov. Že je tomu vskutku tak, to mi netreba tu dokazovať.

Dôkazom toho je nadovšetko to, že veľká väčšina našich rodákov, hneď zavčasu opustili blúdne ľudovú pomenovanú stranu, napriek tomu, že sa to protivilo vôli ich duchovných, lebo lepšie je poslúchať hlas vlastného svedomia, nežli hlas pokúšenia takých duchovných, ktorí miesto slova Božieho hlásajú s kancelov, s miesta svätého politiku, kto ale tak nesmýšľa ako oni, toho odsudzujú, zatracujú. Bohužiaľ že kresťanskí kňazia viac sa starajú o svetské veci, túžiac po svetskej sláve a bohatstve; nevyznávajú ale celým srdcom Spasiteľa, ichž ale nevyzná ani On pred Otcou svojim, ktorý je v nebesiach.

„Pokrytci, nemôžete Bohu slúžiť i mamone.“

Lúčiac sa so starým rokom, vstúpme na novo pod zástavu nášho „Opravdového Kresťana“, ktorý nás aj v nastalom roku bude vodiť po rovnej ceste, ktorý nás bude poučovať a vzdelávať, aby sme za inými nezaostali; on nech je naším najlepším priateľom a radcom, tak ako bol aj dosiaľ. Pilne sa pritom varujme falošných prorokov a učiteľov, ktorí aj naďalej budú rozprestierat svoje diabolské osýdla. Chráňme sa ich.

Buďme svorní a jednomyslní, leu tak prideme k šťastiu a blahobytu.

Kresťan.

Sebechleby, hontianska stol.

Vysokoctená Redakcia!

Už dlhší čas nemal som žiadnej príležitosti, aby bol do nášho „Opravdového Kresťana“ dačo nového písal z nášho okolia.

Časy máme ešte posavád ľavné, snáhu ešte nič, ačpráve by sa nemusel hanbiť, aby sme sa už mohli sankovať.

Teraz v jaseň nám obnovovali, bielili kostol, lebo staré dopukané sklepenie sborili a spravili novú klenbu; pri rozberaní starého sklepenia sa aj organ s chórusa musel rozobrať, ponevác bol starý a črvotný a tak sa viac potrebovať nemôže. Teraz je otázka, že jako sa nový organ kúpi. Povráva sa, že po Novom roku sa budeme o tom radiť. Veru sa už raz aj síde dobrý nový organ.

K okrase nášho kostola jedna nábožná vdova si umienila nový kamenný kríž na vlastné útraty dať zhotoviť; ten kríž, ktorý jeden kamenársky umelec už aj robí, že sa postaví pri dverách kostolných. Je to šľachetný úmysel.

Nového máme ešte to, že začiatkom budúceho roku 1899 strojí sa u nás jeden podnikateľ otvoríť nové baňe na kamenné ublie a pri tom aj na inšie a že má veľké úfanie, že sa nová baňa vydarí. Veru by to bolo aj pre nás dobré, keby sa to vydarilo, lebo bolo by viac zárobku ako teraz. Ako sa baňe vydaria, to až neskôršie opišem.

Môj pár riadkový dopis zatváram s tým, že spolu všetkým cteným pánom čitateľom višujem v novom roku zdravia a Božského požehnania a srdečne ich o to žiadam a prosím, aby si nestažovali, čo sa u nich v okolí

pridá, nás všetkých o tom v našom milom „Opravdivom Krestane“ upovedomiť, lebo takto budeme najlepšie vedieť jeden o druhom.

S Bohom

Priateľ

Jablonka, koncom decembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Musím vám oznámiť, že sme sa veru veľmi potešili, keď sme sa dočítali, že náš milý časopis „Opravdivý Krestan“ bude od Nového roku vychádzať na šesťnástich stranách. Je pravda, že sme sa tomu tešili len tí, ktorí „Opravdivého Krestana“ radi čítavame, ale naša radosť je tým väčšia, že teraz sa o časopis budú zaujímať viacerí, lebo mnohým sa už tie nadávania ľudárskeho Krestana znuovali a s pohoršením odvracujú sa od ľudárov, ktorí u nás len samý nesvár a roztržitosť zasiali, tak že teraz stojí sused proti susedovi.

Môžem povedať, že naša obec Jablonka je čisto katolícka a tak každý by sa nazdal, že tu žijeme svorne. Veru, bohužiaľ, nie. Od tých čias čo sa ľudári u nás zjavili, snáď ani v takej obci, kde bývajú desatorakí inoverci nepanuje taká nenávisť ako u nás. Ľudári len svoje politické presvedčenie držia za najlepšie a keď je ľudár i najväčší korheľ, zlodej, cudzoložník a bohvie aký výstupník, nech je len ľudárom, všetky jeho špatné a hriechne skutky vykladajú sa za dobré, keď je ale človek poriadny, statočný, počestný ale je liberálneho presvedčenia, tak je už vraj z nebeského kráľovstva vytvorený. Nuž s takýmito hlúpostami ďaleko ľudári nepojdu, lebo veď sv. Peter nepýta sa pri bránach nebeských akého bol hriechnik politického presvedčenia, ale sa pýta, aké robil skutky dobré či zlé.

A preto takéto šialenstvá nikto ľudárom neverí a u nás našim spoluobčanom otvárajú sa už tiež oči a odvracajú sa od tej bludnej strany. K tomuto nemalo pomohlo i to, že bývalý kaplán, ktorého už nikto u nás nemohol vystáť pre ustavičné omáľanie vraj dobroty ľudovej strany, nás opustil a namiesto neho sme dostali nového pána kaplána, horlivého kazateľa a neunaveného svedníka, ktorí verne plní svoje duchovné povinnosti.

Ale spomeniem ešte niečo na dôkaz pravdomluvnosti a lásky ľudárov. Ľudári, ako všeobecne známe, hovoria, že žiaden liberál dobrého skutku nevykoná. U nás sa stalo, že jeden majiaci gazda-ľudár opil sa v krčme a potom urážal nášho pána notára liberála. Pán notár nedal človeku, ktorý zo seba urobil zvera, ani slova odpovede. Na druhý deň ale, keď gazda vytrezrel, svitlo mu v hlave, čo urobil a hneď bežal ku krčmárovi Mesingrovi, aby šiel s ním k pánu notárovi poprosiť ho, aby ho nezažaloval, že mu dá radšej päťdesiatku za to. A vskutku odišli a prosili pána notára, ale aké bolo prekvapenie gazdu-ľudára, ktorý si myslel že za peniaze všetko kúpi, keď notár-liberál peniaze neprijal, lež odpustil mu všetko s tou žiadostou, aby

sa gazda napravil a šiel do susednej Zubrice a tam v spolku strizlivosti urobil sľub, že pálenku pijať nebude, lebo si vlnuje, aby bol z neho strizlivý človek.

Pravda gazda bol celý uradovaný nad šľachetno-myseľnosťou pána notára a šiel do Zubrice a dľa jeho slov aj urobil.

Pri tomto nám je divné len to, že máme tu už od 25 rokov nášho pána farára a tento nikdy žiadnemu korheľovi nespomenul o tom spolku v Zubrici a bla notár-matrikár, človek liberálny, to urobil a takéhoto šľachetného človeka opováža sa prenasledovať ľudári.

S Bohom.

Peter Jablonsky, občan.

BESEDNICA.

Svätenie dňa sviatočného.

— Napísal: Fr. Roduquez. —

I.

V úzkej, dymom začudenej kováčskej šmikni bol vzduch k zaduseniu. Na stenách čiernych od dymu odrážal sa rudý záblesk vyhne a pri každom zafúknutí obrovského mecha vyšľachovali zo žeravého, horiaceho uhlia modravé plamene. Anton stál pri vyhni trochu nahnutý ku ohňu a čakal, až sa železo rozžeravie a keď sa to stalo, vyňal ho v kliešťach z rozžiareného uhlia, položil ho na nákovu a udieral do neho kladivom, pokým mu nedodal takého tvaru, jaký si mať žiadal.

Jaké porovnania prídu človeku na myseľ, keď pozoruje tento charakteristický obraz práce! Kováčka dielňa jako by bola vnútro ľudskej duše, zatemňovaným dymom z plameňov ľudských vášní. Žeravé uhlie, činiace tvrdé železo mäkkým, bolo by možno porovnať s láskou, ktorá zmierňuje i najhrubšie vášne; a a to rudé od horúčosti železo, ktoré na nákovu udieraním kladiva dostávalo novú formu, svedčilo, jak ľahko je zmeniť prácou ráz bytosti vytvorenej zvykom a časom.

Toho rana pracoval Anton s dvojnásobnou horlivosťou. Zaoberal sa ťažkou prácou kovania už od včasného rana a nepoprajúc si ani na okamih oddychu ťahal reťazku, ktorá bola pripevnená ku zdvíhajúcej a špúťajúcej páke mecha, prikladal do vyhne paliva a s časom na čas kropil žeravé uhlie vodou, aby sa oheň rozmáhal. Veľkými kliešťami otáčal železnú „štangu“ obklopenú plameňom a keď bola dostatočne žeravá, položil ju na nákovu a potom udieral na ňu ťažkým kladivom, ktoré svojimi úderami vyludzovalo zo žeravého železa jakési hlboké vzdychy a trochu iskier, ktoré za okamih v letku osvietily dielňu a potom zanikaly v čiernom prachu kryjúcom pôdu šmikne.

Ján Šuran, kováčsky majster a majiteľ dielne bol nariadil Antonovi, aby skončil dnes, v deň sviatočný, nejakú súrnu prácu. Kováčov tovaryš nepreukazoval voľaku veľkú radosť na to, keď počul od majstra, že musí

v nedeľu pracovať; ale potom si pomyslel, že aspoň dnes niečo si vyrobí a prichytil sa do práce jako obyčajne s ťažkým kladivom, ktorým svojou drsnou a silnou rukou tak ľahko narábal, jako pohadzuje ľahkou paličkou v jemných prstoch elegantný mladík, ktorý sa snaží aby i týmto jeho štíhla postava vynikala v zástupe prechádzajúceho sa obecnstva.

Keď bol tovaryš Anton do práce najviac zabraný, prišiel ku šmikni páter Fabian, tlstý kňaz obrovskej postavy, ktorého chybou pri jeho dobrosrdečnosti bolo to, že sa náhle dal zachvátiť hnevom a preto bol všeobecne známy jako človek neobyčajne prísny a prikry v rozhovoroch s veriacimi, keď videl že nezachovávajú Božie zákony.

Páter Fabian urobil niekoľko krokov a keď prišiel na prostred dielne, rozopjal svoj plášť oboma rukama, ktoré bol mal založené na krížoch a pohliadnuc hnevlive na Antona že vo sviatok pracuje, rozhorčene riekol:

— Počuj, ty bohaprázdný pohan, či vieš jaký je dnes deň?

— Nedeľa, — odpovedal bojácne Anton pohliadnuc na rozhorčeného duchovného.

— A keď teda vieš, že je nedeľa, nuž prečože pracuješ?

— Rozkázal mi to pán majster, lebo sme nedohotovili veľmi súrnu prácu, a...

— A... nič; tvoj majster je práve taký bezbožný sprosták ako si ty! Nevzdelaná, bezbožná chasa! Nepočúval si omšu, nevykonal si svoju cirkevnú povinnosť, všakže? Načo? Ale za to ideš do šmikne a búchaš kladivom tak vesele, nespomenúc si, že sám Pán Boh odpočíval v siedmy deň a že je hriechom nesvätiť deň sviatočný, čo jo prikázané v treťom Božom prikázaní.

— Velebný pane, — odpovedal Anton celý zmätený, — musím...

— Predovšetkým musíš byť dobrým kresťanom! — riekol páter Fabian odmietajúc príčinu, na ktorú sa Anton vyhovárал. — Hneď odlož svoje nástroje, zahas oheň, umy a preobleč sa vo sviatočné rúcho a pojdeš na omšu, lebo už prvý raz zvonili. Vidíš tie plamene vo vyhni? Nuž, v pekle sú nie plamene storáz horúcejšie a väčšie. Vidíš to skrútené železo na žeravom uhli? Tak sa bude krútiť i tvoje telo v plameňoch večného zatratenia pekelného, jestli nebudeš plniť rozkazy a nariadenia cirkve a keď nezachováš slovo Božie. Nebuď urputným dnes; je nedeľa, a v nedeľu sa nepracuje. Poslušni ma teda!

Anton, ktorý bol ticho, počúval slová duchovného so sklúčenou tvárou, po kratšom otáľaní konečne vyrzil zo seba tieto slová:

— Velebný pane, ja predsa nemôžem zanechať tak súrnu prácu.

Takúto bezbožnú vzdorovitosť velebaý pán farár ešte od svojich duchovných sverencov nepočul! V jeho svätom rozhorlení zmocnila sa ho prhkosť, jeho oči zaplápolaly ohňom hnevom, že jeho slová nepresvedčily zatvrdilého robotníka a on chytil Antona za rameno, vytrhol

mu kladivo z ruky a vliekol ho ku dverám šmikne, kde, hromziac na jeho stále zatvrdilú bezbožnosť, vystrčil Antona von. Na ohnisku vyhne ďalej horelo uhlie modrým plameňom, farár sa na okamih zastavil, chytil oboma rukama kađu s vodou u nákovy a vylial ju na ohnisko vyhne, z ktorej sa vyvalil hustý stĺp dymu a pary; keď sa dym rozptýlil, objavilo sa čierne uhlie, plávajúce v kaluži špinavej vody.

— A teraz na omšu! — zvolal páter Fabian zavierajúc dvere šmikne a odovzdávajúc kľúče Antonovi, ktorý polo zmätený hľadel za vzdialujúcou sa obrovskou postavou kňaza, plniaceho tak horlive svoje povinnosti.

II.

Anton urobil dľa rozkazu kňazovho. Umyl sa, obliekol čisté prádlo, sviatočné šaty, šiel do kostola a po omši vyšiel von podívať sa, jako pojdu z kostola Iudia, medzi ktorými šla i nevelmi pekná deva, ktorá mladému kováčovi zapríčinila nejednu nepokojnú chvíľu, keď ju videl s inými mladíkmi tancovať popoludní na muzike.

V bráne chrámu stálo niekoľko mladíkov, ktorí, keď boli nábožní Iudia prešli, usniesli sa, že pojdu do blízkej krémy svaťiť si hrdlá vyschnuté hovorom o vadách dievčat nepekných a vychvaľovaním roztomilosti a vňad dievčat pekných.

Anton miloval veľmi víno jako všetci robotníci, ktorí pracujú po dlhší čas s ohňom; hovorieval, že je ohňu treba uhlia a telu vína, aby sa nahradily sily. Anton tiež prijduc do krémy za mladencami pil teraz viac než obyčajne; zpočiatku ani nevedel, že si prihnul už viac ako mu bolo treba; veselost prvých okamihov opilosti pokladal za prirodzenú; ale potom sa presvedčil že je opilý a soberúc sa odišiel z krémy. Víno, pod mierou vypité, zpočiatku posilňuje a rozveseľuje človeka, ale keď si ho vypije viac, víno zmocní sa tela, prevládze ho a učiní človeka surovým; je to ako zrada, ktorá zpočiatku vypadá svodne a pôsobí radosť, ale keď sa zmocnila mysle, zanorí v ňu svoju otrávenú dýku.

Hundrajúc si niečo kráčal Anton z krémy tu i tu potknúc sa na ceste; vzduch na ulici trochu mu osviežil horiace telo, ale neprivedol ho ani na okamih k sebe. Anton namieril domov, že spánkom odoženie svoju opilost a keď šiel okolo šmikne, spozoroval prestrašený, že na dvere dielne klope majster Šuran.

Majster Šuran vidiac svojho tovaryša opilého a hundrajúceho, osopil sa spustiac na neho celú spustu nadávok.

— Teda tak, — kričal nazlostný majster — ja sverím súrnu prácu a ty zavreš šmiknu, vyobliekaš sa sviatočne a ideš sa do krémy opit? Ty darebák naničhodný!

— Pán farár — hovoril Anton štkajúc od opilosti — pán — pán — farár je — je — tomu — tomu na — na prí — príčine. —

— Ja ti dám pána farára! Daj sem kľúč a choď sa vydrichnať! A zajtra si hľadať prácu inde; v mojej šmikni kladivom už ani neklepneš!

Majster Šuran vytrhol Antonovi kľúč z ruky, otvoril dvere a vnišiel do čiernej šmikne; keď videl ohaisko plné vody, rozhneval sa dvojnásobne. To bolo príliš mnoho a zasluhovalo trestu.

Anton, ktorý bol vnišiel do šmikne za majstrom poprosil ho, aby sa nehneval a ho z práce neprepustil, opakoval obtížne slová:

— Pán farár! Pán farár!

— Preč odtiaľto! — zvolal rozhorčený majster a začal biť Antona nemilosrdne.

Anton na to prišiel tiež do zlosti a pod úderami majstrovými súc opitý niekoľko krát padol na zem, ale pri tom zdvihol zrazu kladivo a silne udrel majstra Šurana po hlave.

Majster Šuran vykrikoval prenikave ach! a klesol ranený k zemi. Kladivo, ktoré bolo prv nástrojom práce a ktoré bol páter Fabian cieľom zasvätenia dňa sviatočného v svojom rozhorlení hodil na zem, stalo sa v rukách Antonových nástrojom vražedným.

III.

Susedia a susedky pribehli počujúc volanie Antonovo o pomoc a vymývali ranu majstra Šurana chladnou vodou, pokým neprišiel lekár mu ju zašit.

Dav ľudí vzrastal ustavične viac a viac a tu náhodou šiel okolo páter Fabian. Zvediac čo sa stalo, dojatý hrúzou približoval sa a zvolal hlasom presvedčivým obrátiac sa k shromaždenému ľudu:

— Riekol som vám to tisíc krát! Už zárodok jedného hriechu nosí v sebe zárod hriechu druhého! A lenivosť a bezbožnosť vedú vždycky k zločinu . . .“

A páter Fabian prehovoril správne. Keby lenivosťou nebola zostala práca na nedefu a keby vôbec nebol Anton pracoval v nedefu, bolo by sa vyhlo všetkému . . .

ZDRAVOTNÍCTVO.

Rýchla pomoc pri nešťastiach.

V našej milej vlasti jesto, bohužiaľ, ešte mnoho takých obcí, ktoré sú veľmi vzdialené od lekárskej stanice. Kým zavolaný lekár príjde do takejto vzdialenej obce kde je treba rýchla pomoc, do tých čias patričný už dávno zomrel. Aby tedy ct. čitatelia vedeli, čo majú robiť, keď niekoho nenadále také nešťastie zastihne, ktoré vyžaduje rýchlu pomoc, lebo v protivnom páde nastane smrť, podávame rady, jako sa majú v istých pádoch držať. Jestli kedy, tak dozaista pri takýchto pádoch je platné naše porekadlo, že „pomáhaj si človeče a aj Pán Boh ti pomôže.“ Keď niekoho nehoda zastihla, tam veľmi málo pomáha bedákanie, nariekanie a zalamovanie rukama, lež je treba rýchla odborná pomoc.

1. Jako pomáhať zadusenému?

Zadusená zvykly sa udat pri vchádzaní do studien, v baňach, v pivniciach, najčastejšie ale zadusujú sa ľudia výparami z uhlia.

V tomto páde hlavnou vecou je, aby zadusený bol hneď donesený na čerstvé povetrie; šaty, ktoré svierajú hrdlo a prsia, majú byť hneď odstránené, hlava a prsia studenou vodou polievané, dlane a podošvy na nobách musia sa kefou drhnúť, dych sa musí umelým spôsobom, kumštovne previesť

Toto sa stáva nasledujúcim spôsobom. Malým mechúrom pomaly tlačme povetrie do úst chorého a okolo jeho prsú obviažme nejaký ručník, ktorým prsia mierne stiahneme. Mechúrom pomaly vtisneme do tela zaduseného povetrie, ktoré z neho zase vyženieme tým, že mu ručníkom prsia slabo stiahneme, týmto spôsobom pripravíme umelé, kumštovné dýchanie.

Dobre je, keď popri tomto umelom dýchaní, chorému pod nos držíme silný ocot, špiritus z jeleného roha, alebo rozpálené brko.

V týchto obživujúcich pokusoch musíme viac hodín pokračovať. Keď nešťastlivý príde k sebe, dáme mu trochu octovej vody, alebo citrónovej šťavy.

2. *Pri spadnutí s výšky* donesme patričného do postele tak, aby dľa možnosti telo bolo kolmo a čím s menej otrasami nesené. V posteli ho uložíme tak, aby hlava bola dobre vyvýšená, pri čom hrdlo a prsia oslobodíme od šiat.

Jestli že je nemocný pri povedomí, dajme sa mu napit chladnej vody a na prípadne polámané alebo dokaličené údy priložíme chladné obkladky. Keď ale nešťastlivec utratí povedomie, tak obzrime pri sobliekani šiat, ktoré vnútorné čiastky boly urazené; do tých čias kým lekárska pomoc príde, oblievajte hlavu a prsia studenou vodou.

3. *Pri zlámaní kostí* zanesme nešťastlivca, čo možno najšetrnejšie a bez všetkého otrasu ta, kde sa mu poskytnie lekárska pomoc. Keď treba nemocného na väčšiu diaľku niesť, tak spravme silné nosidlá, pripevníme ich žiakami na rebrinový voz, aby slobodne visely na ňom. Voz musí ísť pomaly, len slabým krokom. Zlomenú kosť napravi len lekár, všetky predbežné pokusy len škodia. Aby sa bôľ uľavil, dajme na urazený úd do tých čias, kým príde lekárska pomoc, chladné obkladky, ktoré dľa možnosti usilovne zamieňajme.

4. *Pri popáleninách* veľmi dobrým prostriedkom je bielok z vajca pomiešaný z lanovým olejom. Takto pripravenou masťou máme natreť popálené miesto a potom mäkkým, vo vode zamočeným a vyžmíkaným plátnom obviazať. Takýto obkladok mierni bolesť, uľavuje horúčosť a má liečivý účinok.

5. *Pri oškúleníach* (odrení) údov trpiaceho máme uložiť do postele a na oškúlené miesta kladme mu studené obkladky pokým lekár nepríde. Ku obkladkom máme použiť lanové plátno, v studenej vode namočené a vyžmíkané. Obkladky majú sa hneď zamieňať ako predošlý otepliel.

6. *Prostriedok proti toku krve.* Jeden ruský lekár odporúča ku rýchlemu zastaveniu toku krve za veľmi výborný a rýchle účinkujúci prostriedok popol z bavlny

alebo plátna, lebo že posypaný na ranu utvorí s krvou kôrku a tečenie krvi hneď zastaví. Ponevác vždy fríšne pripravený prostriedok neobsahuje žiadne nákazlivé čiastky, následkom tohto prekazi zapálenie rany a jej kvasenie sa. Tento prostriedok je už i preto praktický, ponevác všade sa najde kus čistého plátna ku spáleniu.

Vyzvanie k predplateniu!

Došli sme zase k hraničnej dobe, v ktorej sa musíme obzrieť jak na prekonanú cestu, taktiež aj na dráhu, ktorá ešte pred nami stojí.

S božou pomocou vstúpili sme do štvrtého ročníka. Obzrúc sa na prekonanú cestu, s uspokojením a dôverou hľadíme v budúcnosť. A čo nám poskytuje dôveru v budúcnosť? To čo vidíme v minulosti.

Keď časopis náš pred tromi rokmi začal vychádzať, nebolo tej nádavky, toho šprihania, ktorého by sa nám nebolo dostalo za podiel z protivnej strany. My, cítiac, že tieto urážky nezsluhujeme, smelo sme kračali napred; vytrvalosti dodalo nám to povedomie, že *chceme len dobré*. A hľa sotva sa minuly krátke tri roky, aj široké obecnosť presvedčilo sa, že skutočne dobre mienime s ním. Presvedčilo sa, že sú naše zámyery čisté. Presvedčilo sa, že my vo *vlasteneckom a nežistnom duchu* pracujeme na jeho pozdvižení.

A že široké obecnosť skutočne nahliadlo, že nežistne pracujeme na jeho pozdvižení, toho dôkaz nám podalo tým, že sa hŕfne hrnulo k nám.

Niet krajšej odmeny pre človeka na verejnom poli pracujúceho, jako keď vidí, že sa s ním hlásané zásady ujímajú. Tejto krásnej odmeny sa nám dostalo za podiel, táto krásna odmena povzbudzuje nás k ďalšej vytrvalej práci.

Uznanie so strany širokého obecnosť, ktoré sa hŕfne predpláca na náš časopis, povzbudilo nás k tomu, **aby sme časopis náš zväčšili**.

Srdečne sa tešíme, že nám uznanie a obelivosť cleného obecnosť umožnily, aby sme «Opravdového Kresťana» od 1-ho januára vydávali na 16 stranách, bez toho, aby sme predplatnú cenu zväčšili.

Tým, že sa časopis náš zväčší o celé štyri strany, budeme môcť viac priestoru venovať aj poučným článkom z rozličných odborov vedy a tým poskytneme ct. čitateľstvu tým častejšiu príležitosť, aby svoje známosti obohacovali. Samo sebou sa rozumie, že dosavadný *politický program* náš zostane nezmenený.

Jako dosiaľ, tak aj na ďalej úlohou našou bude dobrý ľud náš slovenský osvietiť a vystrihať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Tito noví priatelia sú takzvaní «ľudári.» Faľošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že ačkolvek už viac desaťročia žili medzi slovenským ľudom, nikdy sa nehlásili k nemu, nikdy ani len križom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asice preto, **lebo to požaduje ich vlastný záujem**. Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho osobný záujem, jeho osobný zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu**.

Úlohou našou je ďalej chrániť náš, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi agitáciami. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisťi v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme**. Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistosť jej, za zveľadovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Bojujeme oduševnene proti zavádzaniam aj panslávských agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej uhorskej vlasti.

Úfame sa, že ct. obecnosť jako dosiaľ, tak aj naďalej poctí oás *svojou dôverou a horľive bude rozširovať náš časopis*.

Časopis náš **stojí ročite len 2 zl.**

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka — 50 krov.

Kto sosbiera 5 predplatiteľov,

dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú tiež zdarma časopis náš.

Predplatelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny**.

V záujme dobrej veci prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho v kruhu svojom všemožne rozširovali a z jejich vidieku doposielanými zprávami robili rozmanitým. **Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame,** zasľúžia všestrannú podporu.

CHÝRNIK.

Smrť. Gróf Ladislav Hunyady, skutočný vnútorný tajný radca a člen snemovne veľmožov, zomrel dňa 30. decembra v Budapešti. Grófske rodiny Hunyadych a Csákych ztratili v zosnulom svojho pokrevného. Mrtvolu grófa Hunyadyho po skvelom pohrabe za prítomnosti mnohých vynikajúcich ľudí odviezli do Ivánky (nitrianska stol.), kde ju v rodinnej hrobke uložili na večný odpočinok.

Duell medzi ministerským predsedom a Horánskym. Ponevác sekundanti baróna Bánffyho odopreli Horánskému rytierske zadostučinenie s tým odôvodnením, že má nevybavenú záležitosť s barónom Bánffym, Ferd. Horánszky znova obrátil sa na ministerského predsedu, ale teraz už popustil zo svojho a žiadal rytierske zadostučinenie bez toho, že to bude považovať za pomstienie. Br. Bánffy pridŕžajúc sa svojho prvého osvedčenia, prijal vyzvanie na duell, ktorý sa odbyval v utorok. Protivníci šli na pištole z 20 krokovej diaľky. Strelili každý podva razy, ale ani jeden nebol ranený. Protivníci sa nepomerili.

Knieža Juraj sa žení. Noviny píšú, že grécky knieža Juraj, kommissár veľmocností na Kréte vezme si za manželku sestru svojho protektora cára Mikuláša II., veľkokňažnu Olgu Alexandrovnú. Chýr posiaľ nenie potvrdený.

Vyznačený učiteľ. Minister orby vyznačil Michala Latzkovitsa obecného učiteľa v Malom Vičape (nitrianska stol.) za zdarné šírenie sadenia ovocných stromov 100 zlatovou odmenou a skvostným diplomom. Toto je už druhé vyznačenie Latzkovitsa: prvé dostal od ministra výučby za zdarné vyučovanie štátnej reči.

Protí neriadnym školám. V Šariši v mnohých obciach je tak, že rodičia namiesto aby svoje detky poslali do riadnej školy, dávajú ich učiť svojmu susedovi, ktorý bol v Košiciach na vandrovke. Že také smutné následky to má pre ľudovú výchovu, netreba dokazovať. Následkom tohto právomocenstvo šarišskej stolice na poslednom shromaždení tvorilo štatút proti takýmto pokútnym školám. Na celom území stolice zakázalo takéto školy vypovediac, že tých rodičov, ktorých detky chodia do pokútnych škôl, trestať bude stoličná správa peňažnou pokutou od 10 do 100 zlatých. Peniaze z takýchto pokút pripadnú k dobru verejnej školy patričnej obce. Štatút platný je i v Prešove, Bardsjove a v Malom Sibíne.

Pre urazenie veličenstva odsúdený sklenár. Po tieto dni stál pred trestnou súdnou stolicou v Budapešti jeden slovenský sklenár menom Pavel Kršjak. Kršjak totiž práve po Modre vykrikoval svoje „Okná robí!“ keď 10. sept. doletela zvest o gentskom útoku proti kráľovnej. Keď sklenár počul o smrti kráľovnej, o panovníkovi použil takého výrazu, že ho oznámili pre urazenie veličenstva. Súd posúdil Kršjaka na 6 mesiacov do väzenia, kde teraz má čas rozmyšľať o svojich nerozmyslených slovách.

Povinné rátanie v korunách — ako sme to v minulom čísle sdělili — malo vstúpiť do života dňa 1. januára tohoto roku, avšak na toto potahujúci sa návrh zákona pre obštrukciu do konca 1898 roku nemohol sa stať zákonom. Následkom tohto povinné rátanie v korunách sa ešte nezačalo a tak samo sebou sa rozumie, že i od 1. jan. tohoto roku ostalo v platnosti rátanie dľa peňažnej meny dosavadnej rakúskej hodnoty.

Jána Kriványa už chytili! Zlovestného defraudanta Jána Kriványa, ktorý čo pokladník aradsko-stoličnej sirotskej pokladnice ukradnul 309.000 zlatých zo sirotských peňazí, tieto dni vo Viedni chytili. Krivány totiž keď bol ušiel z Aradu složil sa v jednom hoteli vo Viedni a u jedného kupca objednal si bielizeň za 90 zlatých, ktorú i hneď vyplatil. Medzi tým však Krivány, aby ho vo Viedni nechytli, ušiel do Hamburgu, a tak mu kupec objednanú a zaplatenú bielizeň už nemohol odovzdať. Krivány od júla minulého roku túlal po svete, prehajdákaj peniaze a v decembri vrátil sa u viedne, kde žil pod menom Emil Sautner. V deň Sylvestra stál už Krivány bez groša a hladný a ponevác je hlad veľký majster, spomenul si na vyplatenú bielizeň a poslal ku kupcovi jedného sluhu. Kupec však odpovedal, že odovzdá bielizeň len samému Kriványovi a potom pospiechal na policie a oznámil jakého mal hosta. Tajní policajti hneď obsadili obchod kupca a keď z poverenia Kriványovho opat' prišiel ten človek pre bielizeň, kupec dľa návodu policie vydal posluhovi žiadané veci. Tento sa i vzdialil, policajti ho nasledovali a sluha šiel do jednej záložne, kde založiac bielizeň za 45 zlatých, šiel do jednej malej krčmy, kde ho už Krivány veľmi schudnutý, vyhľadovaný a otrhaný čakal. Jaknáhle mu posluha odovzdal peniaze, detektívi obkľúčili Kriványa a pojali ho na policie. Tu zpočiatku tajil, ale potom sa priznal ku všetkému. Teraz ho odvezú z Viedne do Aradu, kde bezbožníkovi vymerajú jeho zaslúžený trest. V stolici panuje všeobecná radosť, že sa zlodeja podarilo chytiť. Krivány zpreneveril 309.000 zl. sirotských peňazí, ale z toho 100.000 zl. nahradí sa z jeho majetku. Krivány má ženu a štvoro detí.

Za nového metropolitu rumunskej grécko-východnej cirkve namiesto odumrelého Mirona Romana zvolený je Ján Metianu, aradský grécko-východný biskup. Nový metropolita je 70ročný.

Gazdovská prednáška. Samuel Horvát ministerstvom orby vyslaný gazdovský učiteľ 22. dec. vo Zvol. Lupči v miestnostach kasína shromaždeným gazdom držal prednášku o cieľprimeranom oraní a siati a o pustošení siatinám škodlivého hmyzu. Zaujímavú prednášku gazdovia radi poslúchali a potom poprosili učiteľa, aby, keď stihne, zase prišiel ich poučiť o veciach hospodárskych.

Ministerské uznanie. Minister orby Ignác Darányi vyslovil svoje uznanie statkárovi Zoltánovi *Thuránskému*, jako hospodárskemu zpravodajcovi ružomerského okresu, za jeho všeosožnú prácu vyvinutú v tej jeho úlohe, ktorú konal od roku 1871.

Kolonia umelcov v Liptovskom Hrádku. Zo zapustenej väznice hrádockej, ktorá niekedy v stredoveku bola rytierskym zámkom, niekoľko povestných umelcov uhorských chce urobiť domov pre umelcov. Na toto potahujúci spis už oddali ministrovi pravosúdia umelci Alojs Štrobl, rodák z Hrádku, Béla Spányi a Ignác Roskovitz.

Rofnik ochrancom života. Matias Staroň, obyvateľ v Paučej Lehote nedávno prišiel ku mostu nad Váhom pri mýte práve vtedy, keď do prudkej vody padol 8ročný chlapček Adam Straka. Chlapček sa už topil, keď smelý ochranca skočil za nim a šťastne vyniesol ho na breh, kde sa ho po namáhavom kriesení podarilo priviesť k životu. Chlapcovi krem okúsenia chladného kúpeľa nestalo sa nič.

Kofko voličov má hlavné mesto. Dľa menoslovu voličov zostaveného na rok 1899, hlavné mesto vo všetkých svojich I—X. okresoch číta 39,328 voličov, o 2356 voličov viac než predošlého 1898 roku. Voličov v každom okrese pribudlo. Prírast voličov v okresoch hýbe sa medzi číslami 137 a 525.

Zvláštnosti roku 1899. Tento rok je bohatý na sviatky. Krem nediel tohto roku, ktorý sa začal s nedeľou a skončí sa tiež nedeľou, a ktorých je v tomto roku 53, bude 63 dní sviatočných, lebo len jeden sviatok, sviatok svätého Štefana padne na nedeľu. Fašiangy potrvajú len za 39 dní, ale preto jest výhľad, že sobášov bude dosť, lebo panujúcou planétou toho roku je Venuša, bohyňa lásky. Veľkú noc sviatí budeme o týždeň prv než v minulom roku, lebo pripadne na 2. a 3. apríla; následkom čoho i svätodušné sviatky budú prv a sice dňa 21. a 22. mája. Nový rok je dľa židovského rátania 5660. rok od stvorenia sveta; 2649. od založenia Rimu; 1866. od vzkriesenia Krista; 1664. od rozideania sa židov po svete; 889. od korunovania sv. Štefana kráľa; 626. od nastúpenia Habsburgov na trón rímskych cisárov, 372. rok je už tomu, čo Habsburgská dynastia neprestajne panuje na uhorskom tróne; 69. rok od narodenia kráľa Franca Jozefa, 50. rok od složenia zbrane pri Világoši a 31. od korunovania Franca Jozefa za uhorského kráľa.

„Pečené holuby nikomu nepadajú do huby.“ O pravdivosti tohoto porekadla len teraz presvedčili sa socialisti v Orošházi, ktorí mysleli lanského roku, že keď budú štrajkovať počas žatvy, gazdovia prídu na nivoč a oni budú pánmi. Socialisti v Orošháze totiž tieto dni mali valne navštívené shromaždenie, na ktorom uzavreli, že v budúci rok cez žatvu nebudú štrajkovať, ale ochotne uzavrú smluvy a vstúpia do roboty. Toto je dobrá zvesť z Orošházy, kde, ako známo, je najviac poľných robotníkov socialistami. Toto ich vytrezvenie môže slúžiť za príklad aj ostatným.

Zabudli na neho. Milan Gačič v Benčiuci (sriemska st.) teraz už shrbený stavec, ešte ako mladý vojak pred 39 rokmi bojoval v Lombardii proti Francúzom a pri Solferine padol do zajatia, z ktorého nielen seba, ale i svojich zajatých spolubojovníkov vyslobodil šikovným vystúpením proti stráži. Vtedy mu sľúbili, že dostane „medailu chrabrosti“, ale dakosi pozabudli na neho. Teraz keď rozdávali jubilejné medaille, vojanská vrchnosť dozvedela sa o tejto dávno zabudnutej veci a hneď porobila potrebné kroky, aby Gačič dostal sľúbené mu vyznačenie. A tak sa stalo, že Gačičovi po tieto dni už doručili medailu chrabrosti a k tomu ešte i 2500 zlatých. Toľko by bol totiž erár vyplatil Gačičovi od roku 1859., keď by bol dostal toto vyznačenie hneď tam pri Solferine.

Pozor na zbraň! Z Prešova oznamujú: Gréckokatolícky učiteľ Stanrovský viezol sa z Andrejovej zo susednej obce Beloveže domov. Pri ňom vo voze ležala puška, ktorá následkom drgania voza vypálila a guľa vrazila učiteľovi do prs. Nešťastný človek zomrel.

Lúpežná vražda v Budapešti. Eliaš Andreič, kúpecký pomocník z pomsty, že ho bol Samuel Polacsek kupec v Damjanichovej ulici prepustil zo služby, večer v predposledný deň minulého roku nespozorovane vkradol sa do Polacsekovho obchodu a tam ztráviac celú noc, rano, keď Polacsek otváral dvere obchodu, vrhol sa naňho a nožom, jakým sa seká cukor, na viac miestach ho smrteľne ranil. Polacsek hneď vypustil ducha a vrah soberúc v pulte peniaze schoval sa do pivnice, do ktorej viedly schody z obchodu, lebo von nemohol pre ľudí, ktorí čakali kedy Polacsek sklep otvorí. Keď Polacsek sklep neotváral, búchali na dvere a týmto vzbudená manželka Polacsekova k svojmu zbrozeniu videla čo sa stalo, že jej manžel, s ktorým sa len pred chvíľou šovárvala, je mrtvý. Privolaní policajti našli vraha v pivnici a odovzdali rukám spravodnosti. Vrah, ktorý je ešte len 16ročný, 19 rán zadal svojej obeti.

Zlato potrebné ku sriadeniu valuty. Krajinský výbor, ktorý dozerá na zadováženie zlata uhorského štátu potrebné ku sriadeniu valuty, tieto dni mal zasadnutie a v pancierovej chyži finančného ministerstva prezkúmal zlato, ktorého hodnota činí 80 millionov zlatých. Tieto milliony strážia sa uložené v malých zelených vreckách v oceľových skrinkách, v každom vrecku je zlata za 40.000. zl. Každé vrecko opatrené je pečatou krajinského výboru, podobne i veľké železné skrine. Zásoby zlata našiel výbor v úplnom poriadku. Z 80 millionov zlata 15 millionov chýba, lebo uhorský snem tento obnos požičal v mene uhorského štátu rakúsko-uhorskej spoločnej banke.

Nešťastie. Na vrútockej stanici železničný robotník Andrej Sloviček tieto dni pri spínaní vozňov nebol dost opatrný a práve keď sa vozne srazily neskočil medzi koľajnice a tak narážadlá vozňov ho rozpučily. Nešťastný robotník naskutku zomrel.

Zajímavý zjav. Vo Zvolenskej Lupči minulý štvrtok večer okolo šiestej hodiny videli zriedkavý zjav nebeský. Asi okolo mesiaca vo veľkom polkruhu objavila sa utešená dúha, ktorú asi za desať minút bolo možno vidieť na oblohe nebeskej.

Nasledovania hodný príklad. V Bruseli belgický minister pravosúdia predostrel snemu návrh zákona, dľa ktorého všetci tí, ktorí pred deťmi niže 16ročnými spievajú oplzlé piesne, môžu byť trestaní od 1 do 3 mesiacov trvajúcim väzením alebo od 100 do 1000 frankov siahat mohúcou peňažitou pokutou.

Pápež na prechádzke. Časopis „Italia“ nasledovne píše o prechádzkach pápeža Leva XIII.: Pápež, keď chce ísť na prechádzku, rano medzi 7. a 8. hod. zanechá svoje teremy a prejdúc cez predné siene v trónnej dvorane sadne si na nosidlo. Máva na sebe červený kepeň a červený okrúhly klobúk, v ruke však drží paličku so zlatou rukoväťou. Napredku kráčajú dvaja švajciarski gardisti v gále a s halapartňou: za týmito nasledujú dvaja šľachtickí gardisti, za ktorými štyria dvorní sluhovia nesú nosidlo; bezprostredne za nosidlom kráča veliteľ šľachtickej gardy. Pochod rýchlym krokom prejde cez t. zv. Razaelské loggie a chodbu, potom však cez jednu bočnú bránku vyjde do zahrady. Tak švajciarska jako i pápežská garda, popri ktorej pochod prejde, vojansky salutuje, ostatné osobnosti si ale kľaknú, aby prijali požehnanie sv. otca. U dvier zahrady pápež zostúpi s nosidla a opierajúc sa na pápežského komorníka vysadne na hintov, svetlým damastom odtiahnutý koč. Sv. otec sa ale len za krátky čas vozi, potom ale peško sa prechádza po utešenej vatikánskej zahrade. Ostatnú časť dňa ztrávi v svojom letohrádku, z ktorého sa len večer vráti do Vatikánu za tej istej ceromonie.

Prvá lokomotíva Cez krajinu Matabelov v Afrike vystavili už železnicu, ale domorodí černosi ešte neni sú na čistom, čo to má byť tá železnica a menovite lokomotíva. Jedon Matabelec nasledovne vysvetlil svoj náhľad o parostroj: To je veľké zviera bieleho človeka. Má len jedno oko, kŕmi sa ohňom a nerado pracuje. Keď ho biely človek núti k robote, stone a víska. Odkiaľsi ide, lež nevedeť odkiaľ. Akiste má zimnicu, lebo biely človek ustavične nalieva doňho liek. (To sa na to poťahuje, že parostroj mastia olejom.)

28 ráz rozsobášená. Najväčším počtom manželských rozsobášov môže sa vykázat pani Lidia Lodiová v Brighone v Amerike. Táto svojich manželov vrele milujúca dáma je ešte len 42ročná a už sa dala dvadsaťosem ráz rozsobášiť a dúfa ešte, ponač sa práve teraz znova vydala, že počet svojich rozsobášov opäť rozmnoží. Skutočne po amerikánsky!

Titul perzského sacha. Perzského sacha jeho podaní nasledovne oslovujú: Najjasnejší smrteľník, prameň jasnosti, veľkosti, moci a slávy, podoba slnca, brat mesiaca a hviezd, hlava kráľov, poslanec neba, predmet žiadosti všetkých smrteľníkov, panovník veriacich, pán jediného trónu zeme, panovník prvotriedny, stĺp boha, potomok najslachetnejších kráľov, pán času a bytnosti, ochranca národov, otec všetkých víťazství atď., atď.

KU OBRÁZKU.

Tuláci.

Les je úkrytom tých, ktorí radi vyhybujú očiam spraviedlnosti. V lese sa ukrývajú, aby si mohli nedovolenou cestou nadobudnuté veci podeliť a ukoristeného barana alebo ovcu požiť a v lese čakajú na obeť, ktorú by mohli obrať. Sú to tuláci, ku jakým pripočítujeme kočujúcich cigánov, komediantov a vandrovníkov, ktorých remeslom je — vandrovanie. I náš obrázok predstavuje takúto chásku ľudí rozličného pohlavia, veku a rodiska, ale úmyslu jedného: uloviť tam, kde sa dá a to čo nepôjde pojať a odviezť. Tam v pavni nad obňom varia si pod zuby, čakajú kedy sa pokrm dovarí, neďaleko leží ulovená ovca, ktorú oplakáva úbohý pastier. Na voze sedí cigánka kojac svoje dieťa a pri strome drubá fajčí dávajúce príklad malému cigánčatú.

K OBVESELENIU.

Strašné.

— No, jako že si pochodil, drahý bratku, keď si sa včera podgurážený dotackal domov?

— Strašne, bratku! Duplované som videl moju starú!

Angličan vo Švajciarsku.

Švajciari, ako známo, zvykli všetko draho rátať anglickým turistom. Keď jeden Angličan vnišiel do jednej švajciarskej lekárne a pýtal si liek proti boleniu hlavy. Lekárnik vzal jednu ječ u flaštičku a držiac ju pod nos Angličana, riekol:

— Zavoňajte, a ste uzdravený!

Angličan prekvapený spozoroval, že mu prestalo bolenie hlavy.

— Čo som dlžen? pýta sa.

— Päťdesiat frankov! odpovedá lekárnik.
Angličan vyťahne jednu 50 frankovú bankovku, drží ju ku dosu lekárnik a riekne:
— Zavoňajte, a ste vyplatení!

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. p. „Kreštan“: Váš list, dľa podania vášho poštovného úradu nájdený bol ako otvorený. Poštár ho úradne zalepil a tak nám odoslal. Či list neotvoril ten kto ho niesol na poštu?

Ct. p. K. O. v. Št.: O takom obchode nevieme.

Ct. p. L. P. v. Seb.: My zasielame čísla v riadny čas, tak že každý čitateľ môže časopis náš obdržať už v nedeľu rano. Že ho vy tak neskoro dostávate, príčina musí byť inde. Ráďte sa obrátiť na tamjšiu poštu.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 4. jan.

V budapeštiarskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovne potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 74, polievková 76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klg. — *Baranina:* predok 38, zadok 48 krov za 1 klg. — *Telacina:* 72, lopatka 80, stehno 90 krov za 1 klg. — *Bravčovina:* 58, stehno a lopatka 64 krov za 1 klg. — *Šunka:* pražská 100, košická 000 krov za 1 klg.

Masť: Sviňská 62 krov, loj 60 krov, slanina ku roztopeniu 57 krov a husacia masť 130 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 65, sliepku 80, kohúta 110 krov. Za jednu tučenú kačku 170, za tučenú hus 370 krov. — *Očistená drúbež:* kura 65, sliepka 95, kapuň 100 krov, hus 300 (za jeden klg. 60 krov), morka za 1 klg. 57 krov, a kačka za kus 180 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 30 kusov za 1 zl., menšie 12 kusov za 40 krov, ku čaju 3 kusy za 20 krov.

Ryby: Kapor 80, sumec 90, štika 70, zubáč 150, jesater 200, okuň 70 krov za 1 klg.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 125 krov za 1 klg. Brindza 24 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 110, divá kačka 100, jarabica 100 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 50 krov. — 1 klg. divej svine 50 krov, srny 75 krov.

Budapeštiarska bursa s úradným značením cien dňa 4. januára.

Obilie	Jakosť dľa hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-80	9.85	10.60	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3200	355
peštianska	75-80	10.00	10.75	Uhorská zlatá renta 4%	120.25	120.75	Pešt. uh. kupec. b.	1440	1443
stolnobebradská	75-79	10.03	10.90	„ korunová renta 4%	97.80	98.30	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8275	8290
Raž (šito)	70-72	8.05	8.10	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.50	101.25	Šalgó-tarjána baňa na uhlie	612.00	613.00
Jačmeň na krm.	60-62	6.10	6.40	„ premiové úpisý	158.00	159.00	Záložné listy.		
„ na pátku	64-64	6.70	7.50	Uhorská tissko-segedínska po- lička 4%	138.00	139.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	98.40	99.40
„ na várku	64-66	7.70	8.50	Uhorská žel. poľička 4 1/2% v zl.	119.70	120.75	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovos	39-41	5.70	6.05	„ vyvážkové úpisý 4%	96.50	97.50	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	120.00	121.00
Kukurica	73	5.50	5.60	Spoičená poľička v beš. penia- zoch 4 1/2%	101.50	102.00	Peniaze.		
Proso	—	4.25	4.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.72	5.77
Repica	—	—	—	Spolku „Jó sziv“	3.20	3.70	Dvadsať-frankovník	9.54	9.58
Dateľinové semá, luc.	—	46.00	56.00	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.90	59.10
„ červené	—	41.00	44.00	Bakuskeho	19.70	20.00	Striebro	—	—
Sviňská masť peštianska	—	54.00	55.00	Banžka	6.00	6.50			
„ vídiecka	—	—	—						

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánskeho v Budapešti.